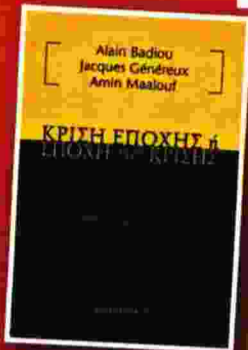

Παρελθόν και μέλλον της πολιτικής

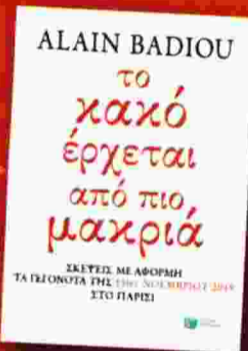
ALAIN BADIOU,
JACQUES
GÉNEREUX, AMIN
MAALOUF

«Κρίση της εποχής
ή Εποχή της
κρίσης;»

Επιμέλεια: Εφη Κορομπιλά

Αθήνα, 2016

Σελ. 80

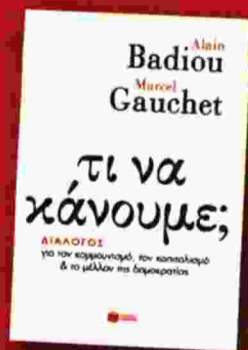
ALAIN BADIOU

«Το κακό έρχεται
από πιο μακριά»

Μετάφραση: Ανδρέας
Παπάς

Πατάκης, 2016

Σελ. 112

ALAIN BADIOU,
MARCEL GAUCHET

«Τι να κάνουμε;»

Μετάφραση: Ανδρέας
Παπάς

Πατάκης, 2016

Σελ. 270

► Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ**

ΤΑ ΤΡΙΑ πιο πρόσφατα βιβλία που κυκλοφορούν –καλομεταφρασμένα και φροντισμένα– στα ελληνικά με πολιτικά κείμενα του Αλέν Μπαντιού (*Κρίση εποχής ή εποχή της κρίσης*, μαζί με τους Ζακ Ζενερέ και Αμίν Μααλούφ: *Το κακό έρχεται από πιο μακριά* και *Τι να κάνουμε;*, μαζί με τον Μαρσέλ Γκοσέ) έρχονται να προστεθούν στην ήδη πλούσια ελληνική βιβλιογραφία του πολιτικού Μπαντιού –αν και δεν συμβαίνει το ίδιο με τον φιλόσοφο Μπαντιού, του οποίου τα βασικά έργα (*Θεωρία του υποκειμένου*, 1982: *Το Είναι και το Συμβάν*, 1988: *Λογικές των κόσμων*, 2006) εξακολουθούν να λείπουν από τα ελληνικά–, συμβάλλοντας τόσο με το περιεχόμενο όσο και με τη μορφή τους στην επικαιροποίηση της σκέψης ενός από τους πιο επιδραστικούς πολιτικούς στοχαστές στην Ευρώπη τις τελευταίες μία-δύο δεκαετίες.

Τα σύντομα αυτά βιβλία, εκτός του ότι είναι αντιπροσωπευτικά του τρόπου με τον οποίο στέκεται ο φιλόσοφος απέναντι σε κομβικά γεγονότα (τις σφαγές της 13ης Νοεμβρίου 2015 στο Παρίσι) και μακροσκοπικές διαδικασίες της εποχής μας (τη συνεχιζόμενη παγκόσμια οικονομική κρίση, την άνοδο των εθνικισμών και των φονταμενταλισμών, τους νέους πολέμους, τη μετανάστευση και την προσφυγιά), έχουν το προτέρημα ότι παρουσιάζουν τον Μπαντιού να συνομιλεί, εν γνώσει ή εν αγνοία του, με ομοτέχνους του ή συμπολίτες του: σε μια πρόσωπο με πρόσωπο συζήτηση με τον σοσιαλδημοκράτη Μαρσέλ Γκοσέ, σε κατά μόνας τοποθετήσεις, ενοποιημένες «τεχνητά» εκ των υστέρων σε βιβλίο, πλάι στον Ζακ Ζενερέ και τον Αμίν Μααλούφ, ή μιλώντας σε ευρύτερο κοινό στο Παρίσι λίγες μέρες μετά τις 13/11/2015, άρα συμπεριλαμβανοντας εκ των προτέρων στα λεγόμενά του και το συγκλονιστικό φορτισμένο ακροατήριό του. Στη διαλεκτική δομή των τριών βιβλίων, οι κατ'εξοχήν συνθήκες της πολιτικής (ο διάλογος, η αντιπαράθεση, τα πολλαπλά επίπεδα ύψους ανάλογα με τη δημόσια περίπτωση, αλλά και η χρήση μιας δημηγορίας για σκοπούς και σε πλαίσια εκτός των προθέσεων του ομιλητή) αναπαράγονται όσο το δυνατόν πιστότερα στη φόρμα του τυπωμένου καρτιού, περιορίζοντας και «απελευθερώνοντας» συγχρόνως τον συγγραφέα-πολιτικό.

Για όσες και όσους είναι εξοικειωμένοι με την πολιτική σκέψη

του Μπαντιού, το γενικό της περιγραμμά παραμένει δεδομένο: ένας τέως μαοιστής, νυν και αεί κομμουνιστής, που ωστόσο δεν ανήκε ποτέ σε Κομμουνιστικό Κόμμα, επαναφέρει επίμονα στο προσκήνιο την κομμουνιστική «υπόθεση» (με την επιστημολογική έννοια του όρου) ως μόνη διέξοδο από τον σύγχρονο καπιταλισμό, αυτή τη μηχανή παραγωγής κρίσεων, πολέμων και τυφλών αντιποίνων. Ο κομμουνισμός του μέλλοντος, κατά τον Μπαντιού, είτε θα είναι αντικρατικός και αντικομματικός είτε δεν θα υπάρξει, και αυτό θα τον διακρίνει για πάντα από το κρατικό παρελθόν του, στη Σοβιετική Ένωση, στην Κίνα και όπου αλλού. Μαζί με τον μεγάλο Άλλο του, το κεφάλαιο, ο κομμουνισμός αυτός θα κληθεί να αποτινάξει –στο πνεύμα ενός ελευθεριακού Λακάν που δεν υπήρξε ποτέ...– και τον «θεωρησιακό Φαλλό του παρόντος μας», την κοινοβουλευτική

δημοκρατία, «το φετίχ μας», που για τον Μπαντιού δεν είναι, και ουδέποτε ήταν, τίποτε παραπάνω από μονοσήμαντο εποικοδόμημα της καπιταλιστικής παραγωγικής σχέσης, η νομιμοποίηση της δομικής σχέσης εκμετάλλευσης. Πιο συγκεκριμένο περιεχόμενο σε αυτή την «υπόθεση» δεν προτίθεται να δώσει ο φιλόσοφος, μένοντας πιστός στον Μαρξ, ο οποίος, κατά τον Μπαντιού, εσκεμμένα άφησε κενό το πεδίο «κομμουνιστική πολιτική»: η πραγμάτωση της κομμουνιστικής υπόθεσης επαφίεται στους αγωνιζόμενους ανθρώπους, στους οποίους ο διανοούμενος εντάσσεται ως απλό μέλος ενός κινήματος (ή περισσοτέρων), εγκαταλείποντας οριστικά τη λενινιστική κληρονομιά –εκτός, βέβαια, αν το πραγματικό κίνημα την επανενεργοποιήσει μόνο του. Στο μεταξύ, ο στοχασμός καλείται να επιδοθεί σε μια διεξοδική κριτική, με κάθε μέσο (τη φιλο-

σοφία, τις τέχνες, τις επιστήμες, την πολιτική δράση, τον έρωτα), της «πορνογραφίας του παρόντος χρόνου», ενός καθεστώς πλαστών αναπαραστάσεων που στόχο του έχει να συγκαλύψει το απλό και κοσμοϊστορικό γεγονός που προσφύως επισήμανε, μεταξύ άλλων, ο Μαλαρμέ: ότι «το παρόν λείπει», στην πολιτική όσο και παντού αλλού.

Είναι αναμενόμενα απολαυστική η αντιπαράθεση ενός υπέρμαχου των παραπάνω με έναν απογοητευμένο μεν, θιασώτη δε του «καπιταλοκοινοβουλευτισμού», που έχει ένα πρόβλημα για κάθε λύση του συνομιλητή του αλλά καμία λύση για κανένα πρόβλημα δικό του. Συχνά βρίσκεται ν' αναρωτιέται κανείς ποιος από τους αντίδικους, ο κομμουνιστής Μπαντιού ή ο σοσιαλδημοκράτης Γκοσέ, είναι πιο ουτοπιστής, πιο παραδομένος σε ψευδαισθήσεις ή και πιο επιρρεπής σε σκοτεινούς

ορίζοντες με χιλιάδες θύματα, φτώχεια, δυστυχία, ανθρώπους και τόπους μεταμορφωμένους σε μποντλερικά ερείπια χρόνων αμνημόνευτων. Η απορία εντέίνεται στο φόντο των σημαντικών τοποθετήσεων των δύο στοχαστών για τον μαρξισμό, τον ολοκληρωτισμό, την κρίση, τον ιμπεριαλισμό, τον απόλυτο σημερινό αρχαϊσμό στο πιο μοντέρνο περιτύλιγμα. «Το πρόβλημα είναι», συνοψίζει ο *absolument moderne* Μπαντιού, «ότι ο καπιταλισμός, στο πλαίσιο μιας κάποιας διαφορούμενης στάσης που τηρεί, μπορεί να συνδέεται τόσο με την παράδοση όσο και με τη νεωτερικότητα». Και αν η αντιπροσωπευτική δημοκρατία είναι ο μόνος αποδεκτός «ιστορικός συμβιβασμός» των δύο, όπως πιστεύει ο Γκοσέ, τότε ο κομμουνισμός, η αναζήτηση της «νέας πολιτικής αλήθειας», δεν μπορεί παρά να παραμένει μια διακεκομμένη γραμμή από τα κνάρια όσων βαδίζουν με μάτια και αυτιά σφαλιστά σε ένα δάσος συμβόλων, ψάχνοντας μες στη νύχτα ο ένας για τον άλλον.

Και τώρα, εδώ, στο παρόν που «λείπει»; Αξίζει να διαβαστούν με προσοχή οι αναλύσεις του Μπαντιού για τη γαλλική «11/9», τη 13η Νοεμβρίου 2015, είτε συμφωνεί είτε διαφωνεί κανείς με τη γενική πολιτική του θεωρία. Η «ζωνοποίηση» γεωστρατηγικών περιοχών του πλανήτη, με τη διάλυση κρατών και την παράδοση της κοινωνικής εξουσίας σε πάνοπλες συμμορίες- η θρησκεία ως «χρήσιμο και βολικό πρόσχημα» για τη δράση αυτών των συμμοριών- η υπό συμπίεση παγκόσμια «μεσαία τάξη» ως γόνιμο έδαφος για τον ρατσισμό, την ξενοφοβία, την περιφρόνηση των απόκληρων (δηλαδή της μισής υφληίου), από τον υπαρξιακό φόβο του ξεπεσμού στην κατηγορία των τελευταίων- η δραστηκή μείωση των ωρών εργασίας ως μόνη απάντηση στην καπιταλιστική κρίση που καταδικάζει δισεκατομμύρια ανθρώπους στον αποκλεισμό από την παραγωγή και την κατανάλωση, εγκαταλείποντάς τους στις διάφορες μορφές μηδενιστικού εξτρεμισμού που συνθέτουν τον «σύγχρονο φασισμό» – όλα αυτά, και χειροποιεστά είναι, και πειστικά, και ρεαλιστικά, ιδίως όταν συνδυάζονται σε ένα εξηγητικό πλαίσιο για γεγονότα με τέτοιο αντίκτυπο στη ζωή της Δύσης, τη ζωή «μας». Σε στιγμές απελπισίας, ο Μπαντιού μάς θυμίζει εμπράκτως, μαζί με τον Μπένγιαμιν και τον Μαρκούζε, ότι «μόνο για χάρη των απελπισμένων μας έχει δοθεί ελπίδα» – και στην απελπισία, εξαιρέσεις και αποκλεισμοί δεν χωρούν.